

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 4.50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
1/2 an 12 cor. 1/4 an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaie
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.**Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.**

Războiul și românii.

Declarațiile Ilustrității Sale episcopului Orășii
Dr. Demetriu Radu.

Ziarul „Nagyvárad” din Oradea-mare are în nrul său din 4 Aprilie c. un important articol privitor la chestia naționalităților, în legătură cu războiul mondial. Ca substrat la expunerile ziarului numit servește un interviu, acordat unui redactor a lui „Nagyvárad” de P. Sfinția Sa episcopul Demetriu al Orășii. Declarațiile Ilustrității Sale le reproducem în întregime, cu adausul, că obștea românească e în drept să privească cu toată încrederea în viitor așteptând, ca uriașele jertfe de sânge și avere, ce a adus și aduce pentru tron și patrie, să fie răsplătite după cuviință. Declarațiile sunt următoarele:

Nu am obiceiul să fac declarații pe seama publicității în chestii de natură politică. Deoarece chestia atinsă este, în urma marelui importanță ce o are, de natură să preocupe pe oricare om cugetător în speranța, că răspunsul meu poate fi spre folosul cauzei, spun opinia mea în următoarele:

Poporul românesc este din firea sa loial și iubitor de patrie. Istoria țării și a armatei ne dă în privința aceasta nenumărate pilde strălucite. Tot ceea ce spiritul de jertfă al românimii a produs în lupta aceasta uriașă, purtată pentru existența patriei, e numai o nouă dovadă, că virtuțile acestea sunt astăzi cu mult în mai mare măsură calități românești decât oricând altădată.

Aceste documente evidente și produsă în văzul întregii lumi trebuie să împrăstie anumite fantome regretabile, anumite suspiciuni neîntemeiate, pe cari nu

voiesc să le specific, dar cari au avut fără îndoială mare rol la ivirea diferențelor și frecărilor dintre românii din patrie și maghiari.

Aceste doveză strălucite de patriotism românesc, atitudinea binevoitoare a înaltului guvern, dovedită în timpul din urmă cu un mai larg orizont în chestiile de naționalitate, precum și înțelegerea tot mai clară a publicului patriotic magiar și a unei părți mai serioase a presei, în chestiunea aceasta de mare importanță, justifică pe deplin speranțele îndreptățite, că iubirea și solidaritatea, care în primejdia aceasta comună îi unește pe toți adevărații fii ai patriei, vor avea după războiu, în chestia de naționalitate, pacea atât de necesară pentru fericirea și dezvoltarea patriei.

„Unire” și naționalism.

— Discursul primatului bisericii maghiare
Dr. Ioan Csernoch. —

Vorbirea, pe care primatele Ioan Csernoch a ținut-o în 18 l. c. din prilejul adunării generale a societății sf. Ștefan, are, chiar și în vremile acestea ale faptelor și vorbelor mari, o deosebită importanță. Chestiunea, de care se ocupă primatele în vorbirea sa, este de-o însemnătate covârșitoare, care întrece cadrele interesele statului maghiar și ale bisericii catolice maghiare; ea este o chestiune bisericească universală, care a agitat lungi veacuri de-arândul lumea catolică și pe toți cari voiau și voiesc ca biserica lui Hristos să fie una. În privința aceasta s'au fixat în urma multelor și diferitelor încercări, în urma discuțiilor din conciliile ecumenice și a multelor decrete papale, principii statornice, cari au intrat în conștiința publică a credincioșilor. Primatele Csernoch însă vrea să se abată dela calea urmată până acum și propune pentru consolidarea unirii bisericești — acolo unde aceasta s'a săvârșit — mijloace cari stau în contradicție cu practica de până aci, cari după convingerea noastră, dacă vor fi folosite, vor da rezultate diametral opuse celor

nădăjduite și nu vor contribui la consolidarea unirei, ci la destrămarea ei.

Primatele, studiind mijloacele, de cari s'au folosit Rușii uneori cu mult succes pentru nimicirea unirei din vastul imperiu moscovit, crede, că pentru întărirea unirei va trebui să ne folosim tocmai de mijloacele opuse. Metodul întrebuițat de statul rusesc pentru zdrobirea bisericii unite a fost și este cel propus de episcopul Iosif Siemasco: izolarea greco-catolicilor de romano-catolici în viața pastorală și cu deosebire în seminarii, reducerea numărului episcopilor, nimicirea ordului bazilitan, care e considerat ca cea mai puternică columnă a unirei, și izolarea catolicilor de cultura apuseană. Pentru a putea dobândi deci rezultatele contrare trebuie să folosim mijloace contrare, zice primatele Csernoch. Trebuie să strângem cât se poate mai tare legăturile dintre greco-catolici și romano-catolici; să rezolvim afacerile comune cu puteri unite; să eliminăm din organizația internă a bisericii greco-catolice tot ce o poate lega de ortodoxie; să o separăm de curentele de cultură, cari vin din Orient, să împiedecăm împrumuturile culturale și sociale din țările schismatice și să-i obișnuim pe uniții noștri să-și satisfacă toate dorințele de această natură acasă, în țară, unde le stă la dispoziție întreaga literatură și artă maghiară.

Concepția aceasta atât de neașteptată și neobișnuită și totodată atât de agresivă a primatului Csernoch a produs adânci valuri de nemulțămire în cercurile bisericești unite. Și nemulțumirea și neliniștea este pe deplin justificată pentru că realizarea acestei concepții ar fi fatală pentru viitorul întregii biserici unite. Prin ea se sdruncină un privilegiu fundamental al bisericilor de rit grecesc, privilegiu garantat de o mulțime de concilii și decrete papale și garantat cu deosebire în înseși actele de unire ale acestor biserici. Înainte de conciliul florentin, Roma cerea dela popoarele, cari se vor uni, pe lângă primirea celor patru puncte dogmatice, subordonarea lor ierarhiei bisericii latine. Episcopii latinii erau datori să țină pe seama uniților câte un vicar unit. Organizația internă, ritul și disciplina și toate drepturile și privilegiile — întru cât nu contra-ziceau principiilor dogmatice sau morale catolice —, rămăneau neatînse. Conciliul florentin a mers și mai departe și a cerut dela orientali numai primirea celor patru puncte fără a-i supune ierarhiei bisericii latine. Pe baza aceasta s'a făcut unirea noastră, a Rutenilor, Sârbilor și a altora. Ne-am unit deci cu

latinii în credință, dar am rămas cu vechiul nostru rit și disciplină bisericească. Roma vrea să avem un *domn și o credință*, iar nu un rit, o disciplină și o organizație internă. Faptul că am rămas pe lângă vechile forme externe, pe cari le au și cei neuniți n'a fost considerat ca o primejdie, ci din contră Roma a văzut totdeauna în comunitatea asta: puntea prin care s'ar putea face mai cu succes apropierea dintre apus și răsărit și de aceea a impus păstrarea intactă a ritului oriental, care nu e produsul sufletului schismatic ci al sufletului oriental.

Dacă propagarea unirei s'a putut face cu succes, cauza a fost tocmai concepția aceasta a Romei, pe care vrea s'o spulbere primatul Csernoch. Și niciodată n'a fost mai amenințată și mai primejdioasă ideea unirei decât atunci când s'a cercat, dintr'un motiv sau altul, schimbarea vechilor forme externe. Să ne gândim d. p. la revoalta generală, care a cuprins sufletul credincioșilor bisericii române unite, când au văzut, că maghiarii latini vreau să ne contopească în organismul autonomiei lor, sau la valorile urieșe de nemulțumire, la svârcolirile primejdioase, cari s'au ivit în legătură cu întemeierea episcopiei de Hajdudorog și cari, dacă se va urma pe calea aceasta, probabil vor erupă din nou îndată ce vor urma timpuri mai prielnice. Ritul oriental, disciplina orientală și organizația internă orientală, pe cari le avem comune cu neuniții sunt atât de adânc înrădăcinate în sufletul popoarelor unite, sunt atât de concreșcute cu psihicul lor, încât orice încercare de a le nimici va întimpina cea mai desperată rezistență și tocmai încercările de felul acesta vor deschide larg porțile propagandei ortodoxe.

Mișcările schismatice, cari s'au ivit în timpul din urmă în mijlocul Rutenilor din Ungaria, au fost provocate nu de ritul și disciplina slavă ci de concepția păcătoasă politică, de care au fost călăuzite guvernele maghiare, presa maghiară și pe urma lor întreg publicul maghiar. Concepția aceasta țintează la propagarea cu orice mijloace a ideii „națiunii unitare maghiare” și astfel a considerat preoțimea ruteană, care vorbea ruteneste, cetia ruteneste, și scria ruteneste de nepatriotică și prin urmare primejdioasă pentru „idee”; de aceeaș considerație se bucura și clasa intelectualilor laici și cu deosebire dascălimea. Preotul rutean, care din cauza necunoștinții limbii, nu putea veni în contact cu poporul, intelectualul rutean, care-și renega limba și originea și dascălul rutean, care făcea același lucru, se bucurau de toate avantajile bunilor patrioți și ale aderenților „ideii”. Și astfel poporul lipsit cu desăvârșire de orice hrană sufletească potrivită cu psihicul lui, lipsit de predici rutene, de cărți și gazetărie ruteană, de școli rutene, ruinat, în urma neculturii, și materialicește, a întins lacom mâna după ajutorul străin.

Iată cea mai dureroasă combatere a concepției primatului Csernoch.

Primatul cere în vorbirea sa nu numai separarea totală bisericească de neuniți, prin nimicirea acelor elemente ale cultului și disciplinei, cari ne leagă de ei, ci și o separare de teren cultural, indemnându-ne să ne dezvoltăm o cultură proprie, aci acasă, cu ajutorul literaturii și artei maghiare. O dorință foarte curioasă, mai ales când îl

auzim pe acelaș primat, spunând în aceeaș vorbire, că nu este iertat să confundăm credința cu naționalitatea și limba! Va se zice credința să nu o confundăm cu limba și naționalitatea, dar pe acestea să le confundăm cu aceea și prin urmare ducă uniți fiind nu putem accepta credința Românilor neuniți, să nu le acceptăm nici cultura și literatura, ci să ne adăpăm la izvorul artei și literaturii maghiare, care nici ea nu e *numai catolică*. În fața acestui *indemn* al primatului ne ținem de datorință a declara, că noi Românii uniți ne considerăm, din punct de vedere cultural, un singur neam, unul și nedespărțit cu Românii, fără deosebire de credință, de pretutindenea. Cultura lor e cultura noastră și cultura noastră e cultura lor. Avem aceeaș origine, aceeaș limbă, acelaș trecut și mai ales avem acelaș suflet, care însetează după aceeaș cultură românească.

Credința catolică nu pretinde renegarea culturii române, precum nu pretinde nici renegarea culturii maghiare, dar, unirea și, chiar întărirea caracterului național. Aceasta e credința noastră. O spunem limpede și fără nici un încunjur, având forma convingere că prin mărturisirea ei bărbătească aducem, mai ales în aceste timpuri grele cel mai bun serviciu bisericii noastre române unite.

(„Cultura Creștină“.)

Redacția.

Chestia alcoolică.

Dintr'o corespondență mai veche, din tractul Biei, reținem câteva rânduri, cari au și azi aceeaș actualitate:

Apelul călduros al clericilor din Seminarul Bunevestiri, care s'a trimis tuturor purtătorilor oficiilor protopopești, n'a putut decât să ne întărească în convingerea deoparte, că tovarășii de luptă ni-se înmulțesc, de alta, că a sosit timpul suprem pentru a ne pune pe lucru.

Nu pot să nu amintesc că preoțimea dintru început a fost de acord, că pentru a desbăra poporul de consumarea alcoolului nu ajunge predicarea numai cu cuvântul, ci trebuie să premergem cu pilda, ca să nu ne poată arunca cuvântul greu, că predicăm apă și bem vin.

În felul acesta s'au primit cu unanimitate propunerile unui smerit părinte tractual, încredințat cu studiarea acelei chestii, și decide:

1. Ca preoții din acest tract să formeze o reuniune de temperanță antialcoolică (au și subscris cu toții declarațiunea de membru).

2. Cu prilejul ținerii sinoadelor, a misiunilor sacre pentru preoți ori popor; a eventualelor conveniri colegiale — preoțimea din acest tract nu va mai folosi nici un fel de beutură alcoolică, aceasta să se observe și cu prilejul prelegerilor populare, pentru că dacă poporul va vedea și pe mai departe, că noi nu urmăm aceea la ce-l indemnăm pe el, mai bucuros va urma fapta noastră decât vorba, ori cât de frumos ar fi spusă.

3. Sinodul a hotărât ca deaci înainte nici un preot tractual să nu mai permită tractarea cu beuturi alcoolice la serviciile dumnezeiești: s. maslu, sfeștanie și stropirea caselor în ajunul Botezului Domnului.

Asemenea sunt datorii preoții a opri servirea beuturilor la pomeni și la sărutarea s. cruci, la groapă (pe unde mai e în uz).

Pentru ca îndeplinirea acestei hotărâri să fie asigurată se va lansa un circular protopopesesc care se va publica poporului în biserică.

Mai adaug numai, că suntem în ora a unsprezecea în care nu mai e vreme de pierdut, ci trebuie să facem tot posibilul pentru a scăpa poporul de peire, pentru că de nu, vor veni alții nechemăți și poate-l vor scăpa, dar atunci nu va mai fi al nostru.

Nu vorbe ci fapte ne trebuie precum s'a mai scris și într'un nr. trecut al „Unirei“.

Trăim vremuri, când însuș poporul — în multe locuri — reclamă ștergerea multelor prilejuri de a mânca și a bea, și am păcătui greu, dacă nu l-am ușura de aceste sarcini, barem unde putem. Știu mai multe comune unde nu se mai pune nici un fel de beutura la pomeni etc., și unde s'a omis la dorința poporului și pomeana, și sum convins, că prin aceasta de loc nu a scăzut în acele comune simțul de pietate față de cei morți, ci dimpotrivă și pe lângă aceea s'a mai ușurat și de o grea sarcină.

Un frate mai mic.

Războiul european.

Berlin, 8 April. (Oficial).

Frontul apusean: Intre Maas și Mosel luptele decurg. Pe șesul Veuvre și spre ost de Verdun s'au zădărnicit toate atacurile franceze. De pe înălțimea Combres am respins pe inamic, care prin unele locuri a pătruns până la primele noastre tranșee. Asalturile date din pădurea Selcuse, spre nord de St. Michael le-am respins cu pierderi mari pentru inamic. În pădurea Ailly din nou se dau lupte din apropiere. Lângă pădurea ce cade spre nord de Apremont trupele noastre au respins atacul dușmanului. Atacul asupra pozițiilor noastre spre nord de Fûrey, precum și două atacuri de noapte date spre apus de Bois de Pretre, s'au prăbușit cu pierderi enorme de focul intensiv al artileriei noastre. În Bois de Pretre au eșuat două atacuri de noapte. Pierderile francezilor pe întreg frontul iarăș sunt foarte mari, fără să fi avut cel mai mic câștig. În ținutul Rethel am silit să ateriseze un aeroplan, care venia din Paris. Un aviator a spus, că în Paris nimic nu se știe despre pierderile francezilor din Champagne. La Hartmannsweilerkopf luptele decurg. Pe frontul ostic nu este nimic nou.

Budapesta, 8 April. (Oficial).

Luptele îndârjite, cari decurg de săptămâni pe secțiunea din Beskizii ostici, la Paști și-au ajuns culmea. Atacurile neîntrerupte ale rușilor, mai ales pe ambele laturi din valea Laboř, unde dușmanul și-a concentrat partea cea mai mare din trupele eliberate dela Przemysl, le-am respins cu imense pierderi pentru agresori. Prin contraatac trupelor noastre și germane, dat pe înălțimea ce se întinde spre vest și ost de vale, am ocupat mai

multe poziții rusești. Deși luptele pe frontul acesta nu s'au sfârșit, rezultatul luptelor date la Paști constă din 10,000 ostași prizonieri nerăniți și multă muniție de războiu. Spre ost de valea Laboț pe secțiunea unui deal păduros, de fapt decurg lupte violente.

În Galiția sud-ostică se dau lupte locale de artilerie. În Polonia rusească și Galiția apuseană e liniște.

Constantinopol, 8 Aprilie. (Oficial.)

Cartierul turcesc publică următorul comunicat: Cu data de 7 l. c. o flotilă dușmană lângă Enos a pușcat de 20 ori asupra teritorului Dragomina, după aceasta o parte din flotilă a voit se debarce pe lunții ostași la țarmure. Patrurile puține dela țarmuri au fost de ajuns să respingă pe dușman. Flotila dușmană, după ce a bombardat o casă s'a retras, fără de a cauza ceva daună. Pe celelalte fronturi nu este nimic de semnalat.

† Georgiu Muntean.

Venerabilul canonic septagenar *Georgiu Muntean*, s'a stins la 5 a l. c. în vârstă de 75 ani.

Decedatul a avut o moarte ușoară, fără suferințe, după o viață plină de zel și activitate pe teren bisericesc-școlar.

El a fost unul dintre cei mai iscusiți dascăli ai vechei generații, cari au pus temelile instrucției noastre de azi, funcționând ca profesor, mai târziu ca director al institutului nostru pedagogic, aproape dela înființarea lui. El scrie *primul abecedar cu litere latine* și alte manuale, ce se întrebuintează și acum în școlile noastre normale (preparandii) și primare.

A fost numit asesor consistorial încă din 1881, luând parte activă în rezolvirea agendelor bisericești, făcând parte din esactoratul arhidiecezan, senatul scolastic arhidiecezan, tribunalul matrimonial de a II-a instanță etc.

Până în clipele din urmă, când puterile îl ajutau din ce în ce mai slab, repausatul canonic a urmărit cu viu interes toată mișcarea vieții noastre bisericești-școlare.

Odihnească în pace!

Familia defunctului a dat următorul necrolog:

†

Cu adâncă durere încunoștințăm rudele și cunoștii, că preaiubitul și bunul nostru soț, tată și socru

Georgiu Muntean,

canonic prebendat al bisericii catedrale metropolitane din Blaj, membru al exactoratului și al senatului școlar arhidiecezan, asesor la tribunalul matrimonial de a II-a instanță pentru arhidieceză etc. etc.

după scurte suferințe a repausat în Domnul în speranța învierii, Luni la 5 Aprilie st. n. a. c. la 11 ore noaptea în al 75-lea an al vieții sale plină de muncă stăruitoare, pusă în serviciul sfintei biserici și al învățământului public și în al 42-lea an al fericitei sale căsătorii, provăzută fiind cu sfintele taine ale muribunzilor.

Iamormântarea a avut loc Mercuri în 7 April st. n. la 2 ore d. a. după ritul bisericii române gr.-cat. în cimetierul comun.

Fie-i memoria binecuvântată!

Blaj, la 5 April st. n. 1915.

Rozalia Muntean n. *Bugner*, ca soție. *Semproniu*, *Eugeniu* și *Elena*, ca fii și fiică. *Elena S. Muntean* n. *Podoabă*, ca noră. *Dr. Emil Dan*, ca ginere.

*

Date biografice. Georgiu Muntean s'a născut în Henig la 11 Ian. 1840. Studiile gimnaziale le făcu în Blaj, susținând examenul de maturitate în anul 1861. Cursurile teologice în Seminarul domestic, terminând în anul 1865. După terminarea cursurilor teologice fu trimis ca stipendist din partea Asociației transilvane la pedagogiul superior din Praga, unde petrecu până în anul 1868, când reîntorcându-se în Blaj, cu datul de 1 Sept. 1868 fu aplicat ca profesor ordinar la școlile normale, iar la Institutul pedagogic ca profesor suplent. Căsătorit. Chirotonit în Blaj la an. 1873. Denumit în an. 1887 de director al Institutului pedagogic, școlilor normale și a școlii de fete. În an. 1881 fu denumit de asesor consistorial, vice-protopop onorar, iar în an. 1900 de protopop onorar. Afară de acestea mai este membru al esactoratului arhidiecezan, al comisiunii scolastice arhidiecezane și asesor la tribunalul matrimonial de a II-a instanță pentru arhidieceză. În an. 1906 a fost ales de canonic prebendat. Oficiul acesta și-l ținu până la moarte, împlinind cu toată conștiințioasă obligațiile legate de el. A scris primul *Abecedar* cu litere străbune. Comput pentru școlile populare și Tractat despre didactică, pedagogia generală și catehetică.

Diverse.

Serviciul divin în ziua mărită a Învierii a fost pontificat de I. P. S. Părinte Metropolitan *Victor*, cu asistența venerabilor membrii capitulari și a clerului din gremiu. *Evanghelia* s'a cetit în limbile română, greacă, latină, maghiară, germană și franceză. După *Evanghelia*, Esc. Sa a rostit predica. Clerul gremial a fost intrunit apoi la masa Escelenței Sale.

În ziua a doua a sfintelor Paști, Escelența Sa a pontificat la serviciul divin dela biserica noastră parohială.

Din dieceza Gherlei. Preasf. Sa Dr. V. Hossu, a numit pe prof. de s. teologie Dr. *Victor Bojor protopop onorar*, apreiindu-i în chipul acesta activitatea literară și socială și zelul laudabil preoțesc. Distincțiunea aceasta binemeritată va cauza bucurie nu numai sărbătoritului ei și tuturor cunoștii și prietenilor săi.

Distincție. Din Năsăud ni-se comunică, că capelanul local *Ioan Născuțiu* a fost distins cu *brâu roșu*. Solemnitatea distingerii a avut

loc în prima zi de Paști, luând parte și vicariul *Alexandru Haliță*, care a predat brăul capelanului *Născuțiu*.

Examenle din dieceza Gherlei. În urma războiului actual toate alimentele și articlii de negoț s'au scumpit în mod simțitor. Guvernul și dimpreună cu el toate organele administrative lucră cu mare zor, pentru suplinirea lipselor, cari mai ales la orașe se simt. Cauza principală a scumpetei este mai ales puținătatea produselor din ultimii ani. Pentru încunjurarea și alor mai mari neajunsuri — acum, când atâtea brațe muncitoare coarnele plugului le-au schimbat cu arme — năzuința tuturor trebuie să aibă de țintă suplinirea în lucrul de câmp a celor duși în războiu. Noi din partene încă dorim, să ne dăm tot concursul, ca lucrul de câmp să se isprăvească fără de scădere. Pentru aceea am aflat de bine cu abatere dela ordinele, ce în anii trecuți le-am dat, a scurta anul scolastic după puțință, ca astfel copiii, cari cercetează școala, liberi fiind, să poată și ei lua parte la lucrul de câmp. Concedem deci pentru acest an, ca examenle la școlile elementare gr.-cat. din întreaga dieceza noastră să se țină între 1—15 Maiu.

În chipul acesta, deși să scurtează ceva din anul școlar, totuși să împlinește timpul minimal de opt luni prescriș de lege, de vremece în dieceza întreagă anul școlar s'a început în ziua de 15 Septembrie 1914.

Dreptaceea învățătorii astfel se împartă materialul de propus, încât acela cu sfârșitul lunei April să fie terminat.

Astfel socotim, că și copii școlari capaci de muncă vor putea lua parte la lucrul de câmp și vor putea fi de ajutor celor rămași acasă.

Elevii pedagogici recrutați sunt datorți să urmeze cursul regulat. Prin ordinul ministrului r. ung. al cultelor și instrucțiunii publice dela 6 April 1915 Nr. 37.281, se impune elevilor dela institutele pedagogice, cari au fost recrutați în armată în lunile Februar și Martie a. c., ca până la altă dispozițiune, să urmeze cursul regulat.

Atragem atențiunea celor interesați asupra acestei dispozițiuni, și în interesul lor propriu îi îndemnăm să se întorcă imediat, pentruca să urmeze lecțiunile regulat, deoarece e posibil să se scoată din valoare: Testimoniul pedagogic și diploma de învățător, extradate în conformitate cu ordinul ministerial Nr. 913—1915 prezid., în care caz perd anul școlar 1914/15.

Eroul datorinței. Într'un articol din numerii trecuți ai ziarului „*Budapesti Hirlap*” se remarcă în mod deosebit calitățile eroice, pline de abnegație ale ostașilor români. Articolul este intitulat „*Moldovan*” nume fictiv, se înțelege, de ei sunt legate toate calitățile militare ale ostașilor români.

Dăm și noi un rezumat:

„Așteaptă Moldovene, nu te grăbi cu moartea. Ce ar fi dacă plumbul ascuțit, care străbate prin capul ostașilor, ar omori și sufletul din ei, ce ar fi, dacă viața ostașilor s'ar stânge fără de nici o urmă. Sufletul nemuritor este suvenirul lăsat de ostași, el planează sus în sfere înalte și ne dă tărie și curaj cu cari putem învinge potopul rusec.

Suntem mai puțin, camarade *Moldovan*, avem lipsă de ochii tăi pururea atenți la mișcările dușmanului, ne trebuie o făclie

luminoase la atacuri, în momente de desperare, sau când înaintea slabilor ochi trupești totul e întunecat. Fă să planeze peste noi puterea ta de viață și curajul tău.

Tu nu te poți fâli înaintea lumii cu fapte eroice, dar ai fost un om al datorinței. Te văd, cum cu capul plecat, cugetându-te trist la cei de-acasă și îmbujorânduți-se fața când îți venea în minte învingerile ce le vom câștiga mâine, mergea-i pe coasta cu mitraliea care avea o greutate de 40 kilograme, înaintai un pas și lunecai doi îndărăpt.

Mă doare inima după tine, iubitul și cinstitul meu camarad. Dacă tu m'ai fi ascultat erai încă în viață. Ți-am spus de multe ori să nu stai lângă mitralieze, acolo nu era lipsă de tine, nu m-ai ascultat.

Dela locul tău ai văzut mișcările inamicului, mi-ai cerut binoculul... dle locotenent să pușcăm... vin, se arată la tranșee... mulți ca frunza. Eu nu am văzut nimic, dar ochii tăi cinstiți și-au împlinit datorința, au șpiionat inamicul chiar și când eu — Dumnezeu meu — te înjuram.

Ar fi trebuit să-ți păzesc mai bine viața, dar sângerosul războiu aruncă blăstăm asupra omenimei.

Pe cei mai valoroși îi aruncă acolo, unde se prăpădesc mai ușor. E păcat de acest fecior Valah, frumos și puternic ca un brad, dar la câți, ca acesta, nu li-s'a stins floarea vieții.

Dacă erai în viață, ai fi văzut un tranșeu rusesc în care zăceau 36 cadavre pornite spre descompunere, știu, că și tu ai fi râs, fiind-că acum omul dă chiote de bucurie când vede morți.

Eroii dela Przemysl. „Drapelul“ din Lugoj scrie din prilejul capitulării Przemyslului:

Nu știm precis cât de mare a fost garnizoana acestei fortărețe și cari trupe au fost acolo împărțite să facă slujba de eroi apărători. Dar știm, că acolo au fost honvezii (milițienii) noștri din Bănat, întreaga divizie dela Vârșeț, batalioane din Lugoj, Orșova și Oravița, dela Arad, din Satmar, milițieni austrieci din Bucovina, tot Români, și artileria din Bănat, pe lângă artileria din Viena și Galiția.

Între cei impresurați se aflau vicecolonelul Petru Babeu, severul căpitan de honvezi din Lugoj Silviu Bordan, care cetise cu voce înaltă și accent energic jurământul românesc pe câmpul de corvadă din Lugoj, când 6000 Români concentrați la honvezi puneau votul solemn al credinței către steag, care simbolizează Tronul și patria. Între cei impresurați se află copilul alintat al Lugojului, căpitanul Petru Jucu, unul din cei mai populari și iubiți ofițeri ai garnizoanei. Prietin al tuturor, Român de inimă și soldat model. Între ofițerii de rezervă concentrați se află directorul de bancă Emanuil Comșa, a cărui tânără soție dase, acasă, naștere primului copil, pe care tatăl n'a ajuns încă să-l vadă și să-l strângă în brațe; între ei se aflau avocații concentrați Dr. Cori Papp și Dr. Bojinca din Tievani, apoi preotul militar Rista, profesorii Al. Maroșan, Tudor Bujor și I. Brătean din Bucovina, farmacistii Muntean și Erdely, apoi Dr. Popovici, A. F. Lugojan, Ioanovici, Ionescu, Marian, Meza, Ciosa, tot sublocotenenți în rezervă și mulți alții, cari ne scapă acum din memorie.

N'avem sat în Bănat, care să nu-și fi avut fii în Przemysl. Și cronica de războiu ne-a adus veste de vitejia multora din ei...

Ei au luptat ca eroi și ca eroi au părăsit locul, mărturia vitejiei lor și suferințele lor.

Acum ies din șirul combatanților.

Și ei, ca și Przemysl, și-au făcut datoria.

Conflictul dintre Sârbia și Bulgaria. După telegrama primită din Niș a ziarului „Corriere dela Sera“ în noaptea de 2 April o bandă de comitagi bulgari a atacat garnizoana Sârbilor aflătoare lângă Valondovo. O parte din trupele sârbești s'au retras către Strumica. Bulgarii au ocupat mai multe înălțimi situate pe țărmurile stâng al Vardarului.

Incidente de graniță au avut loc și în Noemvrie, fără ca relațiile amicale dintre celea două state să se fi conturbat, ele sunt provocate probabil de legile prin cari se suprimă libertatea bulgarilor aflători în Macedonia. Relațiile între Sofia și Niș sunt încordate.

Bulgaria face mari pregătiri pentru ocuparea Macedoniei. Generalul Tieseff cu mai mulți deputați ai sobraniei țin adunări publice în orașe și provoacă guvernul să intre în Macedonia.

Ziarele aduc stirea, că guvernul în conștătință cu regele și partidele opoziționale nu peste mult vor înfăptui programul aspirațiilor naționale și adnexarea Macedoniei.

După publicațiile ziarelor mai nouă se dau lupte pe întreaga frontieră dintre Sârbia și Bulgaria. În Macedonia de câteva zile e o mare fierbere.

Transportarea refugiaților din Galiția în Austria. Pe când au început operațiunile strategice în Galiția și Bucovina, o parte mare din locuitorii refugiați s'au așezat pe teritoriul statului maghiar, unde guvernul i-a miluit și le-a dat și bani pentru procurarea articulelor de consumație. Acum edificându-se în Austria locale destinate pentru refugiați ei vor fi duși acolo. Transportarea în grupe s'a început în 7 l. c. Autoritățile sunt cercetate ca față de refugiați să se poarte cu toată preveniența. Persoanele greu bolnave vor rămânea și pe mai departe aici, unde vor avea medic și întreținere.

Persoanele bine situate, cari nu sunt avizate le ajutorului altora nu sunt silite să părăsească Ungaria, din contră vor fi transportați numai aceia, cari cu afaceri de comerț au periclitat interesele publicului, fără a se lua în considerare, dacă se vor bucura de ajutorul comun sau ba. Se înțelege, că majoritatea refugiaților sunt jidovi.

Publicațiune. Târgul de vite în Szászsebes se va ținea în 21., 22. și 23. aprilie, târgul de marfuri în 24. aprilie.

Magistratul orășenesc.

Necrolog. † Aurel Hulea, paroh gr.-cat. în Galda-de-jos. După lungi și grele suferințe a încetat din viață în 8 April a. c. la 1 oră din noapte în etate de 51 ani.

Odihnească în pace!

Cinema „Edison“ continuă seria producțiilor frumoase și interesante. Azi și mâine în 10—11 April se va reprezenta următorul program: 1. Manevre. 2. Atlantis (dramă) în 5 acte, de Gerhart Hauptmann. 3. Fluorul furat. Inceputul: la 5 ore d. a. și 8 seara.

MAI NOU.

Berlin, 9 Aprilie. (Oficial).

Frontul apusean: Am alungat din nou pe belgieni din localitatea Drie Grachten, care e nimicită total, am făcut prizonieri 2 ofițeri belgieni, 100 ostași și am capturat 2 mitralieze. Ca răspuns la bombardarea localităților, cari sunt situate după pozițiile noastre, am bombardat, cu materii explozibile orașul Reims, unde am observat, că sunt concentrate multe trupe și baterii. Spre nord de maieriștea Beau Sejour și nord-vest de Lemesnil ieri seara am ocupat dela francezi mai multe tranșee și am capturat 2 mitralieze. Două încercări de noapte ale francezilor de a reocupa au rămas zădarnice. În pădurea Argonne a eșuat un atac dat de cavaleria franceză, cu care ocaziune francezii au întrebuințat bombe cu gazuri înădușitoare.

Între Maas și Mosel luptele decurg cu înverșunare potențată. Francezii zădărniciindu-li-se atacurile din nou au suferit pierderi mari. Pe șesul Veuvre dinainte de amiază și seara au atacat fără succes. În continu trimit trupe nouă în lupte pentru ocuparea înălțimilor dela Maas. Atacurile din pădurea Selouse, spre nord de St. Mihael, au eșuat. În pădurea Ailly cucerim teren.

Atacurile franceze spre nord de Apremont s'au înfrânt de focul artileriei noastre. Spre nord și nord-ost de localitatea aceasta s'au dat lupte aprige din apropiere, din cari trupele noastre au eșit biruitoare și au respins pe inamic. Ofenziva francezilor de aici a fost zădarnică. Francezii nici la Bois de Pretre nu au cucerit teren. Încercarea inamicului de a reocupa satul Bezangen la Grande, situat spre sud-vest de Chatenau Salins a eșuat. La Sudelkopf am făcut prizonieri 330 ostași și la un ostaș am aflat glonțe dum-dum. La Hartmannsweilerkopf s'au dat lupte de artilerie.

Frontul ostic: Spre ost de Calvaria se dau lupte, cari încă nu s'au sfârșit. Pe frontul ostic altceva nu a obvenit.

Budapesta, 9 Aprilie. (Oficial).

Pe frontul din Bezakizii ostici în general e liniște. Pe frontul din Carpații păduroși dușmanul continuă atacul prin jertfirea necruțătoare a soldaților. În atacurile rusești de ieri prin focul intensiv al tunurilor și mitraliezelor noastre am făcut prizonieri 1600 ruși nerăniți. Pe celelalte fronturi n'au obvenit evenimente mai marcante.

Proprietar, editor: **Emil Tatar.**
Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**